

300 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ПРЕП. ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ

24 МАЙ - НАЙ-БЪЛГАРСКИЯТ ПРАЗНИК!

Всички училища и 22 читалища в община Стара Загора се включиха в инициативата за честване на 300 години от рождението на Преп. Паисий ХИЛЕНДАРСКИ и 260 години от написването на „История славянобългарска“. Те преписаха всички 158 страници от творбата.

Най-малката участничка, която се включи в инициативата, е

10-годишната Димана Крумова от ОУ „Христо Ботев“, село Хришени. 82-годишната Стефанка Петкова, член на НЧ „Св. Климент Охридски- 1858г“, пък е най-възрастната жена, която се е включила в преписването на Паисиевата история.

Патриотичната акция в Старозагорска област се организира от инициативен комитет с председател Димо Узунов, българин, който от години води поклоннически групи и мисии в българската обител „Свети Георги Зографски“ в Атон. Краят срок на инициативата бе насрочен за 16 юни в Регионалната библиотека „Захарий Княжески“ в Стара Загора, където бе отличен и най-добрият препис.

Община Стара Загора - Пресцентър

МАЙСТОР НА СЛОВОТВОРЧЕСТВОТО

Румен СТОЯНОВ е съвременен български възрожденец, преводач, поет, есеист, белетрист, публицист, мемоарист, изследовател и дългогодишен университетски преподавател у нас и в чужбина. Негови творби са публикувани в над 20 страни.

Поезията, прозата, есеистиката и публицистиката му се отличават с остра и изповедна чувствителност към всичко, свързано с историческата и родовата ни памет. Лишени от многословност, неговите творби внушават усещане за синтезирана образност, въздействена сила и етичност, високо ерудирано философско смиреномъдрие и конкретна до болка осезаемост и яркост на посланията.

„Да, ще стана пръст.

Но какво повече да искам,
щом ще съм пръст българска?“

Може би най-подходящото определение за писателя и преводача Румен Стоянов е САМОБИТЕН ВАЯТЕЛ И ГРАДИНАР НА ДУМИТЕ. Синовното му и съкровено преклонение към изначално родното отъждествява богатството, дивността

и святостта на българския език със съзидателната мощ и изразителността на Божественото слово. Така, според автора чимширът е причудлив символ на селската обич, зеленозарна благодат, вечно чимшируващ кръглоглавец и влаголюбец, докато другите земни дарове пролетят, летуват, есенят и зимуват...

В качеството си на преводач той е Доайен на испанистиката и португалистиката в България, пленително улавящ и неповторимо изобразяващ както съзерцателния миг, така и първичната стихия на емоциите, втъкани в иберийските и латиноамериканските литератури. Сред превежданите от него десетки автори са Маркес („Сто години самота“), Кортасар, Борхес, Карпентер, Алейсандр, Де Отеро, Песоз, Бандейра, Друманд де Андраде. Румен Стоянов е и единственият българин – почетен доктор на латиноамерикански университет (гр. Бразилия, 2012 г.).

Художествените постижения на Румен Стоянов се открояват и в използваните от него остроумни и свежи словосъчетания, сравнения, парадокси, неологизми, каламбури, алюзии и игри на думи. В последната от трийсетте му авторски книги („Ръкомахайки“, 2021 г.) например четем:

„Българите употребяват все повече смартфони, от известна възрастова граница надолу – поголовно, задължително. Сиреч все по-малко общуват с живи човеци пряко и това сложи рязък отпечатък върху честотата на жестикулиране. В подземен влак трима-четирима от петима седнали бучат нос в електронна гяволийка, шават завидно ловко с палци, не поглеждат ближния (когото трябва да обичаме; защо пък?!), камо ли с него да говорят... Растящото обезчествяване е част от безспорното разбългаряване: в

/на стр. 2/

Уважаеми дейци
на образованието, науката
и културата, уважаеми
жители и гости на Стара
Загора!

За нас 24-ти май - Ден на
светите братя Кирил и Методий,
на българската азбука, просвета
и култура и на славянската
книжовност, е празник, който ни
изпълва с национална гордост и
самочувствие.

В този свят ден се прекланяме пред славното дело на
братята Кирил и Методий. Прекланяме се пред духовния
подвиг на техните ученици - великите първоучители и
просветители, съхранили българското слово и духовността
ни. 24-ти май ни вдъхва вяра в собствените сили и ни връща
към възрожденските идеали и добродетели на нашия народ!

На този ден благодарност заслужават хората, които
съхраняват родния ни език и възпитават поколенията.
Трябва да познаваме и уважаваме българското слово и
българската национална култура, да изискваме уважение
към българската история и със самочувствие да
отстояваме нейния автентичен прочит!

ЧЕСТИТ ПРАЗНИК!

Живко ТОДОРОВ - кмет на Община Стара Загора

“Златно перо” за Силвия ТОМОВА

Силвия ТОМОВА, художествен ръководител на Балета на Държав-на опера-Стара Загора, е сред носителите на “Златно перо” за 2022 г.

На 20-ти май 2022 година предстои връчването на отличията “Златно перо”, които “Кантус Фирмус” и галерия “Мақта” в партньорство с Classic FM радио присъждат ежегодно за изключителен принос към българската култура и изкуство. По повод 24-ти май - ДЕНЯ НА СВЕТИТЕ БРАТЯ КИРИЛ И МЕТОДИЙ, на българската азбука и на славянската книжовност, ще бъдат почетени заслугите на ярки личности,

оставили следа в нашата литература, театър, музика, изобразително изкуство, кино, журналистика.

Традицията “Златно перо” има вече 27-годишна история, а с таланта и делата си всички носители на наградата предизвикват гордост и възхищение.

Почетният знак представлява изиянна брошка, изработена от 24-каратово злато, а връчването ще се състои на тържествена церемония на “Ларгото” в центъра на столицата.

Известният журналист от Classic FM радио Георги Митов - Геми ще бъде домакин на събитието, което ще започне в 16:00 ч. и е със свободен вход за публиката.

Церемонията се провежда в рамките на “Европейски музикален фестивал”, организиран с финансовата подкрепа на Министерството на културата, Национален фонд “Култура” и Столичната община - Календар на културните събития на СО.

Сред отличените тази година са кинорежисьорът Виктор Божинов, хореографът Боряна Сечанова, композиторът Кирил Дончев, актрисата Гинка Станчева, оперният певец Венцеслав Анастасов, скулпторът Крум Дамянов и много други изявиени творци.

По традиция слушателите на Classic FM радио ще имат възможност да се включат активно в определянето на един от наградените. До 18 май 2022 г. те могат да дадат своите предложения за носител на приза във формата за регистрация на сайта на радиото.

/от стр. 1/

МАЙСТОР НА СЛОВОТВОРЧЕСТВОТО

името на криворазбирани благовъзпитаност и европейщина. В жестово отношение, както въобще на културното поприне, ставаме все по-безцветни, по-безлични, блудкави, развиващи се в безпощадното оцелостяване (глобализиране) на света. Понятия е сметката: колкото по-миважи сме, толкова по-лесно и по-евтино тоталитаризуем, глобализуем биваме...”

„Глобализиращата“ България глобализация, водеща до масово безродничество и унищожаваша националната ни самолитност, култура и традиция, е само една от неперходно актуалните теми в творчеството на Румен Стоянов. Значимостта на неговото слово се изписва и чрез страстната му борба срещу днешното духовно обезличаване на българското общество, включващо и фактическото превръщане на българския език в англобългарски. Остро изобличителен е протестът му срещу безразличието на Института за български език, който пасивно наблюдава и мълчаливо подпомага този кощунствен процес. Защото богатството на един език са неговите диалекти. А не англоамериканската лексика, от която днешна България чуждоудогически черпи с пълни шепи, и то всекидневно, пред одобрителния и утвърдителен поглед на въпросния Институт, който впоследствие охотно „узаковнява“ тази лексика и я включва в поредния новоназдаден „Речник на българския език“...“

„Подир славния и героичен 10-и започнаха безчет какви ли не преобразования в какво ли не, включая езика наш насущний: върху него рухна потоп излишни чуждици, главно английски. Натрапват ги политици, управленци, народни представители, учени, интелектуалци, журналисти, простоложци, всички те обединени от недостиг на чувство за лично и национално достойнство, спощина и рабелостно към инородци. Не съзнавайки що вършат и какви трайни, зловердни последици носи тяхното днешне за речта ни, те я тласкат към превръщането ѝ в англобългарска. Това е действне настъпателно и безпощадно.

Локация, дестинация, популация, прострация, реновирам, презентирам, базирам се, на базата на, лузър, вирулентност, идентичност, анимирам, инициирам, игнорирам, инспирирам, лайфстайл, зърби, харизма, таргет, релация, корелация,

Худ. Янко НЕНОВ, ЦАР ДАВИД

онагледяващи пълното безхаберие на държавата и липсата на езикова политика. Въпросното оскверняване вече е разризло публичната административна стилистика и на държавните институции.

Промените в речниковия състав изглеждат плод на немара, обаче това е само дял от явлението, изтъква писателят. Някой някъде – за разлика от нас – отлично знае, че мислене и език са взаимнообвързани, следователно: какъвто ни е езикът, толкова ще ни е и мисленето. Вече над тридесет години поангличанването (разбирай северопоамериканчанването) ни тече съвършено безпрепятствено: нито един разговор, нито една кръгла маса, обсъждане за съдбата на езика ни в условията на глобализация. Тази безгрижност буди съмнение за неостъпнио провеждана дейност, част от която е пълното мълчание относно ставащото...

Дотолкова сме изпаднали в езикослугинаж, та не съзнаваме, че в днешната ни стълбица на ценности словесността позорно сме я забутали далеч под улично коге. В такава степен угодило приемаме западниятините, че първото, що сторваме, е да възприемем и утвърдим другоземното, ибо вече до толкова сме загубили усет за нашето.

С прякото ни, тихомълко, ала охотно съзучастничество, цял един граматически разред (съществителни за професия, упражнявана от жена, белязани чрез красловното „ка“ – учителка, диригентка, състезателка, председателка, авторка, математичка, ръководителка, педагожка, началничка, писателка, отговорничка, служителка) бе изхвърлен от употреба, пък то е крещящо обединяване, опростачване, а Институтът за български език, катедри университетски, Съюзът на българските журналисти, няколкото писателски съюза не отрониха ни малейшо възраженияще...

Чувстват ли шатните „пазители“ на езика ни вина за целенасоченото му поангличанване? Ако не, правят ли нещо да възпират обезбългаряването на речта ни? Защо не уредят най-простото: обмен на мнения в интернет? Щом непрестанно ни сочат примери от Запад, защо не последват примера на една Франция, която брани своя език с нарочен закон, а като нея са поне още пет членки на Съюза? Дали пък това безхаберие не е подготовка за другата голяма сен? Щом вече няма родителка, безропотно да кандисаме за родител едно и родител две! И тук ли не ни пука на дука? Наистина ли слепи, глухи сме, или безличничко + пълничничко се правим на такива?

Горното се отнася напълно и за двете министерства – на културата и на образованието: също и те ли смятат, че най-добре е да си кроитинко кротуват? Или чакат обществена подписка досежко участта на езика наш насущний?”

В поразително актуалната си и наситена с болка книга „Борба за език“ (2008 г.) Румен Стоянов призовава държавата ни да пристъпи към възприемане в съвременния книжовен български на всички непротиворечани на българската традиция думи, обичии, словосъчетания и словоредни особености, които използва македонистката уредба, за да бъде възприана и скъсена настоящата раздалеченост между книжовния и югозападния български език. Както и да

се обоснове научно и въведе в обращение понятието българоезична книжнина, с което да бъдат указвани ония дялове от общобългарската писмовност, които са творени извън границите на държавата ни. Наложително е също така македонската литература, която представлява неразлъчен и неразлъчим дял от българоезичната, да бъде изучавана и преподавана у нас като част от българоезичната литература. И да употребяваме единствено понятието югозападен български език, защото само то е вярно от научно гледище.

Рано-късно РСМ ще бъде приета в Европейския съюз, пише Румен Стоянов. Това може да означава окончателно утвърждаване на македонисткия език и безповратно международно узаконяване на българската езикова, историческа, духовна разкъсаност, наложена и с прякото, многократно съзучастничество на държавата ни. Езиковото и книжовно общонаследие на българите принадлежи на всички нас и затова имаме право да чум от Института за български език и Института за българска литература какво тези две висшестоящи учреждения правят за възвърщане на духовната целокупност, над която, предполагам се, те бдят.

„С мълчание и рахатлък доникъде няма да стигнем, както даже слепите видяха и глухите чуаа откак езикот биде измайсторосан. Освен ако мълчанието и рахатлъкът не са насочени точно там: да оставим македонизма безпрепятствено да бесува из българщината както му текне и да ѝ наанася пагуби каквито е нему удоволствие, ибо знае, че от официална България истински отпор няма и няма да има. Щом ония горе, плащани с наши пари, не щат да подемам възобновяване на българската езикова съвкупност, не остава друго, освен да се подпретнем ние долу и да ги принудим. България няма да загуби повече от това, което с изумителното си пораженско отстъпление е загубила...”

В същност, дорде един народ е жив, той трябва кораво да се бори за езика свой и горко му ако сиеме от плещи туй словесно свъто бремее!!” Дано да се вълнуваме в тези завети на непримиримия със скудоумието и съображечеството ни апостол и отстоятел на българската писмовност Румен Стоянов!..

Явор ЧУЧКОВ

Йордан АТАНАСОВ

БЕЗ ДА СЪМ ИСКАЛ

Това да ми остане до дните сетни: какви награди, думи силни и конфети... Над моя стих една жена е плакала! Не бях го мислил, не съм го чакал.

Но факт е: писа ми жената чужда, че все едно за нея точно бил написан, че в този миг от него имала е нужда. Издигнал съм духа ѝ, без да съм го искал.

ПИНГ-ПОНГ

Роден във ГФР, пише в паспорта ми, стария... Няма такава държава сега, но тогава макар победена, тя беше врагът - нацистката бивша Германия ... И питаха другарите с «горещи сърца и чисти ръце», когато пристигнах със мама на 2 : Кой ви изпрати, какви са задачите?, Къде е баща ти, защо е в Америка брат ти?..

Въпроси: пинг-понг през годинните над тънката мрежа «Живот» - със сервиси къси и „топ-спин“ хватки. Накрая подадох им име: - Христос ме изпрати, в България, каза, иди си, посявай живот и пиши стихове!.. Не вярват, че Той е човекът...

И върнаха топчето пак...

Добре, че... прегърна ни старият враг. Та, иначе - пинг-понг до 102.

И назад.

СНИМКА

Кирпичена, селска. Наклонена. Най-хубавото място в света. Дори да се срути отгоре ми аз няма да бъдна... от там. Уви, изоставих, продадох моя дом. Гипсиран - за снимка, за спомен стоя също спънат дръглив кон... Картини предишни се гонят, в главата ми, тичат хлапета... И аз, слънчогледов прът яхнах, сред тях се издигам в небето...

Стрък спомен в края на дните ми. ...Бях ли?.

ДО МАМА

от поет-емигрант

От името на братята си пиша... Гладът ни пръсна в Щатите. Пред снимката ти все въздишахме за Теб, за къщичката наша.

Стихът не ще ти върне нищо: очакването, болката, синът... Като снежинки над огнище куплетите ще се стопят.

И долларите от чужбина няма да заменят едно писмо, написано върху коляно - от син към майка - дълъг мост.

И пак като преди ще плачеш, и пак като преди ще ни простиш. Додето те затрупва здрача, на песен ти плача ще наредиш:

Пази ми, Боже мили, синовете, добрите мои синове пази... А във душите ни, които са далече горчива тръпка ще пълзи.

ЛУДИЯТ ОТ ГЛАВНАТА

Минава Лудият през този кротък град с отмерени и точни крачки - военен също, натоварен със задача: Едно-две-три, долу док-то-ри-ти! Едно-две-три, мам-ка-ви! (Освободен е скоро, днес искам Пълна свобода. Но кой да знае за това?)

Минават дните - кончета игриви... Расте тъпна край него - топка сняг, търкулната по склона, Главната изпълва. И псува той властта, макар и медицинска едно две-три, мам-ка-ви!... Едно-две-три долу док-то-ри-ти! (почти римува „едно-две-три“ с „док-то-ри-ти“ - си отбелязах мимоходом...)

Минават дните - кончета игриви... Минава Той... И неусетно как, във някакъв необясним захлас: вървах ли, сънувах ли - не знам... И аз - до Лудия се озовах, скандирайки мизерните слова, в психозата доливах страх... Едно-две-три... Мъгла се спуска, киша... И бомби невидими хората вдихват. И виждам как се свличат, „падат и мрат“.

Минават дните - кончета дръгливи... И бомби истински вече ваят - барутен град, барутен свят. А Той не спира себе си бездарно да цитира... И не за Лудия оратор мислех вече, а за ония горе по етажна на властта ... Едно-две-три, мам-ка-ви!

Кой Лудия от улицата Главна ще сваля?

Атанас ЯНЕВ

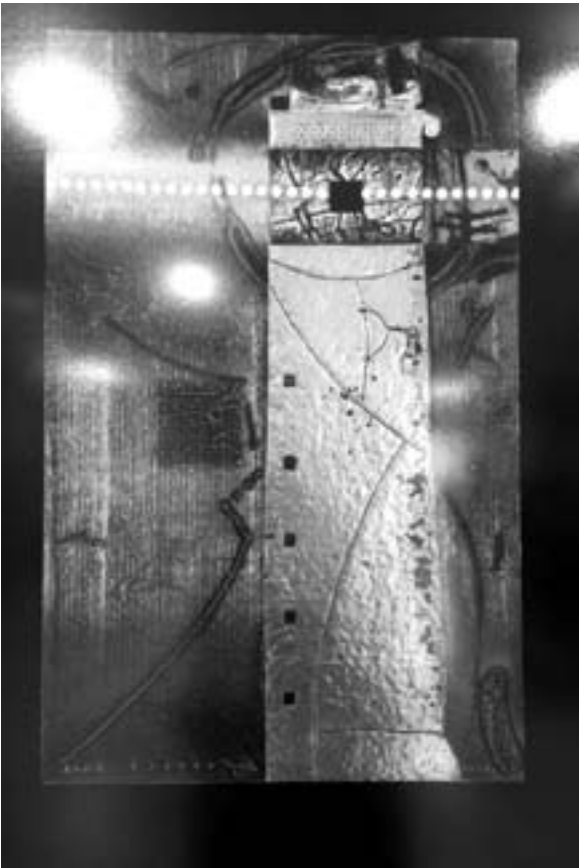
ОЛТАР

Възкръснатата част от мен си ти, божествена искрица на смирение. И новото среднощно откровение към теб сега усмихнато лети.

В безкрая ще се срещнете! Макар да знам, че ти си само стих, любима... Днес моята любов необяснима пред теб се моли като пред олтар.

ЗАГУБА

Сега усещам – ти си твърде грешна. Съзнавам, че не си за мен отдавна. Но бих възкръснал пак, за да те срещна и в края пак да те изгубя бавно. Не те обичам, но не те и мразя. Не искам да съм с теб, но сякаш искам. Изгубен съм, защото нощем лязя в надеждата, че още си ми близка. Изгубен съм, но всъщност се намирам. Съзнавам, че не си за мене вече. Но бих възкръснал пак, за да умирам до теб в света ни толкова далечен. Не те напускам, но не се и връщам. Не те обичам, но не те и мразя. Печеля много, ако те презгрявам, макар да знам, че всичко съм изгубил.

ПРИСЪДА

...на нея

Прости ми - аз съм много развълнуван, но пред тебе как да бъда равнодушен?! Ти си моят светъл съм недостъп-ван, във обаятията на който ще се сгуша.

Ще се будя нощем, само за да те наблюдавам как до мене спиш и дишаш като малко и уплашено дете, като всичко, което мога да напиша.

И когато ти очите си отвориш, в януарска сутрин аз до теб ще бъда: зад решетките на твоите затвори ще очаквам доживотната присъда.

Худ. Румен НЕЧЕВ, Фар II

Пена АТАНАСОВА

ПОДАРИ МИ ЗАЛЕЗ

Подари ми залез!
Уморих се от изгреви,
от обещания забравени.
Подари ми залез
виолетово ален
и тихи пътеки
неизоставени.
Приюти ме е шепот.
Другото е отвяна
в разтворена шепна
изстинала пепел.

У ДОМА

У дома,
как хубаво е
някой да те чака.
Да почукаш
тихо на вратата,
като лист
от вятъра довян.
На прага познат
да усетни аромата
на топъл хляб,
и на огнището
за тебе сгрято.
Натежал от жал
да приседнеш
до децата си.
Как хубаво е
у дома свои
да те чакат!

ЖЕНА

Аз съм бяла жаравя!
Аз съм леден повеи!
Кремък режеш, корава
и нежно топло перце!
Не се вричам, не обещавам,
не протягам смирено ръце –
обич за обич менявам!
Истинска съм само такава!

АКО ДОЙДЕ НЯКОЙ

Ако дойде
някой с болка
не го връщай
с две.
Изпрати
с добро човека,
по мината пътека.

НИМА СИ СТРУВА

Нима си струва
за покрив над главата
да се отрека от вятъра.
Нима си струва
като статуя без пулс
да сподирям полети
на криле.
Жива съм,
жива...
с пулс и сърце.

САМО ТИ ПРОВИДЯ

Мамо,
само ти провидя,
че заплетена
в лабиринта
без изход
скитам сама.
Мамо,
ти не попита
кой и кога
душата ми
злостно
надра
без вина.
Кротко
ме приласка,
в мен преля
светлина
и небето обагри
с възшебна дъга,
за да мина под нея
с преродена душа.

СЪРЦЕТО НА ПОЕТА

Сърцето на поета
с дума е ранимо.
Една, едничка дума
сгърчена от злост.
Към сърцето на поета
тънка и незрима
една пътека има –
за благ и чакан гост.

СЛЕД БУРЯТА

След бурята
не помня
Как оцелях.
Сега съм друга.
Не се боя,
не съм и тъжна.
Само безелите
набояват ме
по тъмно.

НЕ ТЕ ОБИЧАМ

Не те обичам
с разум и сърце.
Сърцето може
в миг да спре,
а разума да отрече
вълшебните ни часове.

Тихо,
без салюти
обичта
в душата ми
се приюти.

Нетленна,
към други
измерения
да полети,
в отредената минута.

ХВЪРЛИ ГИ НА ВЯТЪРА

Хвърли ги на вятъра
ония дългите часове
в които съмнения
в мрежи прихващат
тъмни сенки и страхове.
Когато с разкривено лице
се предаваш на колене.
Съхрани дните, когато
топлия дъх на приятел
сгрял е изстуделите ти ръце.

Румяна

ШОПОВА

на 75

ПРЕОТКРИВАШ

Преоткриваш
във пластове дълбоки
на Времето,
безвъзвратно минало
следи - епохи.
Там някой е надскачил
рамката на битието,
прозрял като поета,
че в кръговрата на Всемира
Дух борбен не умира!
Преоткриваш единствено
възможната посока
за Смисъла на естеството...
На паметта е влога!
И залага -
да пребъдем по волята на Бога!...

ОЧИТЕ

„Потисканият комплекс за малоценност ни
тласка неразумно да затваряме очи за безспор-
ните истини.“

Вера Мутафчиева

Очите ми са тъмни езера.
Бушува страст: от обич, жсал и гняв.
Понякога засенчва ги мъгла.
И кос, и прав - слънчев лъч в тъма.
Дълбинната вода от тежък газ
изригва горе, а брегът е плах.
Безутешината тъга във смръзнал
ад е пак... Гората стене в мрак.
Безотточната вода на Рила
болката във себе си побира.
За разлива не е готова тя.
И с тази страшна сила на вина
очите - езера на мъдростта –
единствени изтичат!...

ГРАДЪТ НА ДЕТСТВОТО

Градът на детството е град със прави
улици... Опожаряван!... И застрояван
във времена свободни, с план от хора с прави –
да е различен и модерен, хубав, славен.
Във детски спомен дворот църковен е огромен.
С цветя говоря, бърба със отеца скромен.
И ако трябва да се моля, зная мощи
на предци - изгаряни и клани - сякаш снощи.
„Света Троица“ ще разтвори двери, дете
ще приюти. Голлемо турско, ням свидетел,
над притвора в стена стои и сочи запад:
Кладенецът - лобно място! Костница - параклис...

144 години от юлските боеве за град Стара Загора

ЖЕНСКИЯТ КЕРВАН

„На 21 юли 1877 г., от женския лагер в местността
Бутанова бухча край Стара Загора, са подарани
10 000 жени и деца към железницата и от там
за Одрин.“
Г. Димитров, „Страданията на българите и
Освобождението на България през 1877-78 г.“,
стр.202; 204 - 205.

Ред няма да намериш в книга - никой, нивга
не издири и следи се губят... На верига
женска хубост, младост, сила –
със синдисир в керван.
За срам, за животински страсти е избран.
За гавра стока жива, за продан на пазар...
С месеци керван пътува. С железница
до Одрин. Пеш до Мраморно море.
Пазарище: скеле, кораби и стока:
жени, деца и деца.
Съдба жестока...
Не знае никой - коя къде е мюсюлманка!
Омерзение, с което
ден втори от позрама е белязан.

Георги БЯНОВ (1962 - 2021)

ПУРПУРНИ ТРЕВИ

Искам те, бягаша по Тунджа!
Искам те с нозе, потопени във папур!
Газеща газела, нежни Тунджански
води разбиваща!
Жена плуваща, в топлиите нюанси.
Вълни тук няма,
само мирис на тревни!
С ръце можеш да докоснеш,
силно пареща луна.
Ела и влез във Рая малък.
Пропий себе си с любов.
Луната и Вечерницата, ще ти помагат!
Да преплуваш Тунджата ми днес.
Моята река!
Пурпур и тревни.
Тичащи напред води.
Звезди, оглеждащи се,
и влюбени пробягващи по нея...

СПОМЕН

Как дойде?
Като спомен ме пролази!
Как те чух?
Като стих?...
Душата ми истински изрони.
А бях щастлив!
Хайде върни се в тишината.
Върни моето лице!
Искам в самотата,
да те имам теб.
Само теб!

ЦЕЛУВКА ЗА ЗВЕЗДИТЕ

Попитай ме - дъждът защо вали?
Попитай ме - защо навън е мрачно?
Защо ги няма хиляди звезди?
Защо цветът от пъпките оканва?

Дъждът е монте сълзи,
а мракът – мойта мъка.
Звездите – твоите искрени очи,
а пъпките – целувките ми плахи.

Когато топъл дъжд над теб вали,
попитай ти за монте сълзи.
За мъката, дълбаеща в душата рана.
За целувките към нашите звезди.

САМА

Толкова си малка.
А толкова самотна.
Красива капка в дъжда!
Толкова си мъничка,
а толкова самотна.
Очички като две звездици.
Самотни през деня.
Плачкаш - мъничка принцесо.
Чакаш своя принц.
Ще пораснеш и сърцето той ще ти
плени!

А той е вече там със тебе,
обичаш ПЛАЧЕЩИ очи.
Усмивката ти - мъничката нежна.
Вплени го тоя нов, но жизнен принц...

Людмил СИМЕОНОВ

АПРИЛСКО

На млада пръст мирише и на сняг,
изтекъл от капчуците бърбиви,
и топло слънчице напекло пак -
да ни напомни сякаш, че сме живи,

да ни погали и ни утеши
и мрачните ни мисли да прогони.
Разлистват се отново всички
клони,
а може би - и нашите души.

ПРОЛЕТНО ЧУДО

Сияние от пъфнали дръвчета
в прозореца ми пак от сън ме буди,
и пак тупти разнежено сърцето,
замаяно от пролетното чудо.

И то навън отново ме повежда -
при песните на птици и на ручей.
Възкръсват в него хиляди надежди,
че нещо хубаво ще му се случи!

ОБИДА

Обидиха добър човек... Той няма
с обида да отвърне, да мъсти -
ще преживее болката голяма,
но лесно няма тя да откътни.

В сърцето тя ще го удари право -
със хулна дума, с грозна клевета.
Ще се опита той да я забрави,
но белег в него ще остави тя.

ДЕН ЗА ПРОШКА

Навярно тъй сърцето повелява –
ти трябва да умееш да простиш,
макар най-често да те наранява
човекът, с който хляба си делиш.

Ще му простиш и този път! Не
слабост,
а сила има в този мъдър жест –
обикновен, но нужен като хляба,
за двама, който ще разчупиш днес!

НА МОЯ ВНУК АДРИАН

Добре дошъл в живота ми и ти!
В сезона на разцъфналите вишни
какво по-хубаво да сполети
сърцето ми седемдесетгодишно?

И как великодушна е съдбата
под небосвода бистър и висок
с последна радост може би, която
тъй милостиво ми изпраща Бог!

Худ. Янко НЕНОВ,
Нике Победоносната

Иван АНДОНОВ

ВИНА

Този свят не е вече моят свят.
Той е на някого другито.
Минах през него съвсем непознат
в едно цветно-безцветно нидито.
В този свят, изтъкан от лишета,
май че аз съм само един самобит.
Самобит и пребит жестоко в процеса
на иронично-печалния нашенски бит.

Изглежда тук е заровено кучето:
о, моя съвест и мой толеранс!
Ако нещо зад девет баира се случи,
ще излезе виновен съм само аз.

ДЕТЕРМИНАНТИ

Миналото - на живелите в него.
Бъдещето - на тези след нас.
В настоящето смахнато, смело
ще крачим до смърт. И в захлас.

Ще се пукат от завист говедата.
Гарван ще грачи злокобно по пътя.
Ний ще смъкнем на живота пердетата,
за да видим какво е отвъд...

И ще се втурнем по Млечния път
да подирим на Бога златната клетка.
И като стигнем - съвсем основателно
да му поискаме сметката...

Живка БАРОВА

***
Има мигове, в които
мисълта за теб
лицето ми измокря,
като стара рана в зимен ден
сърцето наболява,
вятърът на времето обаче
тъгата ми разпирсва
и споменът за теб, смутен,
със дните избелява...
Но после ме докосва стих,
долита песен, някъде отвън,
или дъждец приспивно
по покрива ми тича
и в този миг разбирам,
че най-вече и насън
споменът ми още те обича.

ЖАЖДА

В тази нощ валиха звезди,
душата ми бе камбана,
дърпана от милион шурци,
а аз се чувствах избрана.
Небето flirtуваше
с поглед искрящ
и пращаше ми сигнали,
а лунният диск, над мене висящ,
събуждаше спомени стари.

Потънах в ефира със жадна душа,
към Космоса полетяла,
вятърът гушна моята снага –
усещах се силна и цяла.
Пресъхнали устни
разтворих с негa,
мига да изпия наслада
със себе си исках да го отнеса –
да ме прави красива и млада!

БОЖИЙ ПОДАРЫК

Перо до мене долета,
докосна ме и леко
в спирален кръг се завъртя
и хукна към небето,
опитах да го улова,
но ловко се измъкна,
прегърна вятъра с ръка
и в облаците хвъркна.

Отнесе моята мечта,
предаде я на Бога
и Бог ми прати дъщеря –
красива, белонога.
От облаците долета –
росица ненапита,
перце от ангел със душа
от ангелската свита.

ЛИПСВАШ МИ, МАМО
... 10 август 2013

Липсваш ми, мамо,
в самотните дни
и дългите нощи
душата ми плаче

и търси те още,
колко пъти
менят се сезони,
но времето болката
не ще да прогони,
да можеш да те
докосна само...
О, майчице!
Страшно ми липсваш,
Мамо...

ПОВЕРИЕ

Стоях на пейка в парка сама,
жадуваща малко отмора,
отвъд хоризонта жужеше града,
задръстен от глъчка и хора.
Обърках посоката, пътния знак,
изгубена бях и излишна,
без обич и дом като кръгъл сирак,
заплаках под старата вишина.
А всяка сълза бе мъртва мечта,
погребана с болка в сърцето,
без радост и ласки бе мойта съдба,
когато усетих сянка над мен
и го видях аз - перото...
Поверие има, че всеки от нас
има си ангел - хранител,
Бог ни го праща в съдобен час,
на волята му – вестител.
Той ни оставя бяло перо -
амулет свещен за закрила,
за да прогонва от нас всяко зло,
да ни дава вяра и сила.
Хванах перото бяло с ръка,
почувствах се млада и зряла,
изпълнена с вяра поех през света,
за да стигна до себе си – цяла!

НЕ МЕ ТЪРСИ
ПО СТАРИТЕ МЕСТА

Не ме търси по старите места,
отдавна са обрасли с буренаци,
а пролетните стъпки на дъжда
отмиват бързо спомени и знаци,
миналото винаги боли,
аз никога назад не се обръщам,
скришом бърша топлиите сълзи
и вратата зад гърба затръшвам.

Не ме привлича къшей чужди хляб
и трохи от нечия трапеза,
за любовта ни споменът е съпял,
от тази болка с чест аз ще излеза,
потънала бях в фалш и суета,
поне душата ми не бе отнета...
Не ме търси по старите места –
отлетях на по-добра планета.

МЪГЛА

Въртя се в кръг.
Край мене е мъгла
и мислите се губят уморени,
мъглата е изпила моя глас,
краката като камък са студени.
Но аз вървя,
с прогизнала снага –
невидима пътека да открия,
зениците се борят с тъмнината,
черна като дяволска магия.
Въртя се в кръг.
Край мене е мъгла –
непрогледна, лепкава, жестока...
Но аз вървя,
все дирейки целта.
Само, че кръгът
не е ПОСОКА!

Из новата стихосбирка “ПЕРО
ОТ АНГЕЛ”, Изд. “НЧ Даскал Петър
Иванов”, Стара Загора. 2022.

КЪНТЯЩАТА ТИШИНА НА ЖИВОТА В „ПОСЛЕПИС ЗА

Казват, че тишината отваря проход, а мълчанието го затваря, че е имало тишина и преди Сътворението и ще има пак в края на времената. Това твърдение подсказва, че тишината е заредена с огромен потенциал от творческа енергия, която в някакъв момент се отключва и създава онова, което ние наричаме Свят, Вселена. Може би затова в правилника на влизането на Бог в душите им и чрез тях Той говори на другите хора, като оставя без глас онези, които се крият в мълчанието. **Надя ПОПОВА** не е от хората, които възприемат живота като низ от епизодични удоволствия, нито пък от тези, които непрекъснато се опитват да привлечат вниманието върху себе си с празни приказки. И съвсем не е случайно това, че озаглавява първата книга от двутомника си (издавателство „Захарий Стоянов“, 2021 г.) със знаково слово – „ПОСЛЕПИС ЗА ЗРЯЩИ“. Тишината на своето лично битие в продължение на няколко десетилетия тя насича с кънтящото многогласие на живота – в неговите различни нюпаси, защото – за зло или за добро – Съдбата я свързва предимно с хора, белязани свине, част от „зрящите“ мъченици, създадени от Демурга за определена мисия на тази земя. Те, по подобие на Самуиловите войни, трябва да преведат през мъртешките дебри на времето ослепеното човечество, за да му покажат извора на светлината.

По принцип очите винаги се възприемат като средство за познание – с физическите очи опознаваме външния свят, третото око (на челото на Шива, което днешният човек е загубил) е орган на вътрешното зрение, а око̀то на сърцето има функцията да приема духовната светлина. Затова още от древността (като започнем с Омър и стигнем до българката Ванга) физическата слепота се възприема като знак за мъдрост и исновидство, за способност на „озарените“ духом да виждат миналото и бъдещето. Третото око се откъсва от външния свят и се въвежда в състояние, при което прозрението достига до съвършенство и от там – до по-висшесте сфери на познанието. Затова и Надя Попова населява своите стихотворни „Посвещения“ с хора-личности, доказали себе си във времето, с които по един или друг начин я свързва съдбата и в един отрязък от 40 години (от 1981 до 2020 г.): Иван Динков, Георги Борисов, Андрей Андреев, Ивайло Балабанов, Любомир Левчев, Иван Росенски, Христо Ганев, Неядко Йорданов, Ристо Койвистов, Никола Радев, Калина Ковачева, Драгомир Шопов, Николай Петев, Иван Гранитски, Иван Есенски и още мнозина други. Дори броят на годините от този отрязък от време не е случаен. Това е числото на очакването, на подготовката за изпитанието или за наказанието – евреите, преди да стигнат до Ханаан, скитат из пустинята 40 години (Числа, 32:13); 40 дена непрестанен дъжд наказва грешното човечество (Битие, 7:4); Иисус е заведен в храма 40 дена след раждането си, а излиза победител след 40-дневно изкушение в пустинята, за да възкръсне по-късно след 40 часа мъртъв в гроба си. Явно и за Надя Попова този 40-годишен период има свое специално предназначение.

Представата за кънтящата тишина на живота откриваме още в първото стихотворение от цикъла, посещо мотот от стихотворението „Рецитал“ на Иван Динков: „След съветста и стиховете / едва ли има трети ад...“ Който добре познава поезията на Надя Попова, много добре знае, че в нея няма и следа от т. н. „сладководни поети“ (Иван Динков), които умеят да налагат красива маска на всекико, да се чувстват удовлетворени от съдбата си, шом си имат „професия, законен брак, фотойли и дивани, / цветя в вълите (за лирично равновесие), / а сребърниците / на скришно място са прибрили“. От гъсталците на нейната будна съвест денонощно я дебнат подвелите и пропъжжани думи, които „крият нокти в лапите си меки“, а нощем я изнаедават със „злюбен присмех“ и забиват в сърцето ѝ „нащърбения си нож“ със спомена за мъртвия фонтан (аналог на човешкия живот), върху който живите плъват с безразличие:

*Върви, не спирай. Няма да намериш фонтана в парка. Някой го уби.
Стърчат като прерязани артерии
отпъснати с ръждива кръв тръби.
„Фонтанът“. На Георги Борисов*

И самата Надя Попова не е от „сладководните поети“, които бродят покрай нас с нахлузени маски на суетно еснафско доволство. Нито пък е от онези, с големите шапки – „Глушотта с голяма шапка ходи. / Важно стъпва. Шумно се прозява.“ („Вариация на тема шапка“. На Христо Ганев) В нейните стихотворения „свилят ветрове, / бръшлян пропука камъка“, под нозете ѝ „се ронят брегове“ и затова не може да сгъраи своя „къща с градина“. За други са онези „четирилистните илюзии, в роса окъпани, / и клоните, отрупани със славен“, защото цялата ѝ човешка същност въстава срещу света на реалните и минимите притежания на приспаните съвети и „лъжите дългокраки“ („Къща с градина“. На Роси Кунева). И въпреки че (по подобие на Едгар Алан По) и нейните нощи се огласят от дрезгавия кръсък на Гарвана – „Никога-а-а!...“ – тя е категорична: *Може до дъно да ния скърбите, но никога няма да стигна дъното, животе мой, тунел през гранитни гърбини.*

Зашто, противно на Иван Росенски („Най-тъмно е / някъде малко след светлото“), тя носи в душата си вярата за победата на светлината над мрака: „Най-светло е / някъде малко след тъмното!“ („Не знаех...“). За съжаление обаче лирическата героиня на Надя Попова осъзнава, че вместо напред към тази светлина, човечеството се връща обратно. Вече нищо не е останало от времето на оная фолклорна епическа поема на Елиас Лъонрот „Калевала“ (едно от най-значимите произведения на финландската литература), която е възхвалила борбите за свобода, отвоювали през 1917 година Финландия от Русия. Надя Попова не може да не признае правотата на Ристо Койвистов, че в новите времена мъдрещите си отиват рано, а празнодумците са се превърнали в глашатаи и с „непрестанното си бърбене“ запущват пролуките на смисъла. Зашто и от българското битие отдавна си е отишло героичното минало:

*И слънцето все тъй препти, захожеда,
но млад юнак си коня не извожда
и ако мерне се развятия гриа –
то не на бой, а на пазар отива...
„Филология“. На Ристо Койвистов*

Надя Попова не само отдавна е проумяла, че новият ни свят е „неутоен и непреметен“, че „с ловни сенки се забавлява / и всеки миг ни затяга клупа“, но и че „просто не заслужава / да се визираме в него през лупа“:

*По-добре да си поговорим
за Ахматова, Бродски и Струве!
И додато събодите ни нищим,
да забравим тълпите стадни
и пазира на дните ници,
към които сме приковани.
„Междущаствие Божице“.
На Босдан Глишев*

Там, в годините на нейния ОЛИМП, е останала истинската красота, при онзи, сякаш единствен от миналото все още жив със своето поизвехтяло облекло и пронизващ поглед художник на „Арбат“, който в свежестта на ябълката влага „идеята за червея, кротуващ в нея“. И при детството и ранната ѝ младост със зеленото дърво на живота, с неизтъргнатите чучури на чешмите в парка, когато все още „Яворов не е откраднат за цветни метали“, когато ухото гали „снежната нежност на Адамо с тенора“ и тихо вали, а „в пвят на вишни засипва двора“. Там, в нейния „Носталгичен триптих“, посветен на Иван Гранитски, лирическата героиня на Надя Попова с приглушена тъга изповядва своята истинска философия за живота. За съжаление – завинаги останала в невъзвратното минало. Сега, „от познание натезкала“, светът

*ту с наводнения,
затова ми измъква децата,
инсектира ги с чудост, с дрога,
и очаква да викна: „Стига!“,
да изплача: „Смили се, не мога...“
„Безбозно стихотворение“*

И Надя Попова, като Валентина Радинска, вече е разбрала, че светът е „без милост сътворен“, но вместо клетви срещу Съдбата и срещу мнозината, които наум я наричат „онази“, тя, запазила стоическото самообладание на вярващите в себе си, просто затваря Светото писание, сяда на масата и започва да пише. Зашто, подобно на Иван Панев, съзнава своя дълг, че трябва до сутринта да сглоби ступеното шурче – утрето то ще ѝ трябва цяло. Като него в своите будни нощи тя се визира в мрака и „праха от мъртвите щурци разравя“, за да не остане само „последелов за глухи достойнството“ на истинския „роденият свирец“.

Въпреки че първата част от двутомника на Надя Попова представлява своето рода пантеон на „зрящите“, тя го онасловава „последен“, т.е. слово след текста на живота на всеки един от тях, когато мисията на тяхното земно битие вече е изпълнена. За себе си не отделила място в лирическата част на този том, но присъства косвено в родовата студия „Сенки от миналото“, която започва с фрагмент от стихотворение, включено в други нейни книги:

*От разкритиите сенки
не изпитвам болязи,
блика в моите вени солена,
стеена сила.
Аз съм таз, която не пита:
„Знаеш ли ми коя съм?...“
Зашто зная коя съм,
откакто съм се родила.
„Лесимация“*

Прави впечатление, че в целия биографичен очерк „Сенки от миналото“ тук и само още един-два пъти (при събужда у нея само онзи вик, нарисуван от норвежкия художник Едвард Мунк: „...вик на болка, на поплак късен, хрип неустов – (разпънат до съскване мях на акордеон „Weltmeister“ вие с хлътнали черни басове, а по белите му клавиши тичат сълзи със стъпчици миши...“) „Носталгичен триптих“.

На Иван Гранитски

Сега в душата на лирическата героиня на Надя Попова „немотата събира сили, / стиска гърлото с пръсти потни“, а думите се крият от нея като болни животни преди своята смърт. И затова единственото, което ѝ остава, е да дочака своя „нощен полет“, когато в млечната пяна на небето нейният самолет ще се размине с тези на живите.

Някаква вътрешна сила, като при Станка Пенчева, държи гръбнака на Надя Попова винаги изправен. Тя не е от хленчещите поети, които непрекъснато се оплакват или че са незабелязани и недооценени, или че Съдбата е стоварила върху тях твърде тежки житейски товар. Бих определили единствено като открито автобиографично нейното „Безбозно стихотворение“, в което чистосърдечно признава, че не умеє „от клона земен“ да подсвирква апашки, че е „кос гол и боє“, в чийто живот „предрешени свраки и гарги размятат опашки“, че отдавна е тренирала своите „лицеви мускули“ и умее да изглежда „спокойна, довольна“. С ирония, стигаща до жесток сарказъм, прозвучава откритото с главни букви твърдение:

*ГОСПОД МЕ ОБИЧА.
ГОСПОД МНОГО МЕ ОБИЧА.
ГОСПОД ПРОСТО Е ЛУД ПО МЕНЕ.
Затова ме изпитва с всичко:
ту с пожари,*

ЗРЯЩИ“ ОТ НАДЯ ПОПОВА

За бащата на майка си – Ангел Хаджидантонов – пазн оскъдни спомени, тъй като в родния ѝ дом на пл. „Баба Неделя“ 4, в кооперацията на бгъла с улища „Бузлуджа“, никой не говори за него, а при редките му посещения баба ѝ излиза от стаята със „сурово изражение“ на лицето. Той е „падналият баба ил, черната овца на достолепното семейство, разорено и морално съспенано от него“. Сии на Николчо Хаджидантонов, съзаклятник и участник в подготовката на Априлското въстание, първи кмет на Враца след Освобождението, делегат от Враца на Великотърновското Учредително събрание от 1879 г., което приема първата българска Конституция, и дарител на градското читалище „Развитие“ във Враца, Ангел попада под влиянието на приятел, обигран в тънкостите на хазарта по подобие на великия Ф. Достоевски и героя на романа му „Играчът на рулетка“. Гласнат към дъното от зависимостта си към тази пагубна страст, той разрушава собствения си живот и живота на най-близките си хора“. Водена от природната си доброта и склонност да търси причините за случващото се, Надя Попова не съди своя дяло: „Злодей ли е бил? Едва ли. По-скоро – слаб характер, податлив на пороци.“

Баба ѝ – Надежда Иванчева, за известно време г-жа Хаджидантонова, на която е кръстена, доживява до 95 години „в добро здраве и с незасегнат от каквато и да е склероза ум“. Нейният баща, търговецът от Тетевен Христо Маринов, по време на пътуванията си изпълнявал и ролята на куриер на Ботевата чета, като пренасял съобщенията „в специален тайник на басуна си – задължителен атрибут на тогавашните замонарни хора и на конетата“. При едно от тези пътувания се запознава с австрийката София от Оршова, бъдещата майка на баба ѝ Надежда Иванчева. По-късно семейството се преселва в София и си построява къща на ул. „Кортен“, 6, върху парцел, даден на дядо ѝ като поборник. Имат пет деца, от които три оцеляват, но пък малкият Любомир при игра на гарата във Враца пада от тръгнал влак, колетелата прерязват краката му и той умира на път за болницата. Спомняйки си разказаната история и съпоставяйки я със следващите години от живота на своите деди, Надя Попова обобщава: „Изобито мъжете в този род не са имали късмет. Образовани и наглед просперирани, в повечето случаи те са били прегазвани от колетата на историческото време.“ Печално известни са съдбите на Атанас Бояджиев, министър на народното просвещение от 1933 – 1934, починал през 1935-а; на брат му Тодор Кунев – юрист, политик, журналист и писател, „безпородна фигура в българския символизъм с поетите Николай Лилнев, Емануил Попдимитров и Кирил Христов“, за известно време и председател на Съюза на българските писатели; на Константин Партков, министър на правосъдието... Много спомени е съхранила в паметта си осемгодишната Надя Попова за праядо си Тодор Иванчев Върбин (1868 – 1960 г.), който е запален почитател на Махатам Ганди и Лев Толстой, рисува добре и неговите маслени платня украсяват цялата му къща. Осмисляйки по своему всички тези подробности от живота на своите предци по майчина линия, Надя Попова си обяснява защо през годините на съзряването и младостта ѝ са считали нейния произход за буржоазен.

На по-голяма почит, според нея, стои бащиният ѝ род Попови (или Папазови) от Троян. И макар че е „имунизирана срещу хамелеонство и социално-политически комплекси и по двете линии“, не може да не признае, че тъкмо съчетаването на генетичните заложби от двата рода я правят „устойчива на изкушенията както преди, така и след 1989 година“. Поповият ѝ род се е преселил в Троянския български от Банско-Разложкия край през турското време, след насилие над младата българка и последното убийство на насилничка-турчин“. Според някои версии на краеведските книги за Троян, Попови са смиятани за потомци на Пансий Хилендарски. И за да не бъде обвинена, че си измисля „семейна митология“, Надя Попова цитира

40 ГОД. УЧИХ ДЕЦАТА, А ЗА НАГРАДА МЕ УВОЛИНИХА ПО ЧЛ. 70 И АРЕСТУВАХА. 1925

Даскал Христо всъщност е праядото на Надя Попова, забележителен за времето си математик и първи директор на Троянското класно училище от 1915 до 1919 година. В биографичния очерк са включени обменни откъси от спомени за него от академик Ангел Балеуски (1910 – 1992г.), ученик на праядо ѝ, които са ярко свидетелство за неговата ерудиция, педагогически усет и огромния му авторитет сред населението в Троян; от Димитър Николов Гимиджийски (1893 – 1966 г.), виден български адвокат, белетрист и драматург от Троян, чийто Отворено писмо „Леонид Андреев срещу България“ е публикувано във вестник „L'echo de Bulgarie“ в Париж през 1914 година и по-късно преведено на български език от сестрата на Надя Попова – Мая Попова-Григорова.

Впечатляващ е разказът за третия син на даскал Христо – Георги Попов, „човекът легенда, комитата, наричан Багар войвода, за когото през 20-те години е съчинена народна песен, командирът на Първа старопланинска чета, затворникът от сталинските лагери в продължение на 28 години“. Цитираните откъси от различни документи, които се съхраняват в Държавна агенция „Архиви“, и откъсът от книгата на Дончо Дончев „Страници от зона Мълчание. От Троянския балкан до архипелаг ГУЛАГ 1925 – 1956“ (изд. БАН. Фондация „Енциклопедия“ – Ловеч, 1992 г.), наистина въздействат разтърсващо. И дялото на Надя Попова – адвокат Стойко Попов, е с не по-малко борбен и непокорен характер. Срещал се с личности от ранга на Георги Кирков, Димитър Благоев и Христо Кабакчиев през периода 1910 – 1919 г., лежал в лагера „Еникска“ през 1941 – 1942 г., след това става адвокат и води делата на Ради Найденов, Георги Андрейчин, Тодор и Карло Луканови, на бащата на писателя народопсихолог Марко Семов и партизанина Минко Гечев, заради чийто дело е изключен от партията. В паметта на Надя Попова той се е съхранил като висок и слаб мъж със сини очи зад тъмните си очила и с пожълтели от тютюна пръсти. И никак прощаващо на самата себе си за тази своя слабост, тя отбелязва: „Вероятно от него съм наследила тази непреодолима склонност към цигарите...“

Биографичният очерк на Надя Попова е недовършен и все още не е придобил формата на автобиография. В края му тя споделя:

Когато дядо ми Стойко си отиде от този свят, съм била на 13 неавършени години. Сега наблизжавам неговата възраст. Той почина на 8 март 1965-а, на 71 години. На 79, през 2006-а, напусна този свят и баща ми Христо Попов. Но за него още не съм готова да разказвам. Само ще кажа, че той беше изключителна и трагична фигура – наследил в някаква невероятна смесца интелектуалните и психо-физически качества на своите предци, сякаш поел обобщената им карма. Привличач върху себе си гръмтотвиците, които в края на краищата го изпелели, достоян вник на даскал Христо, син на Стойко и племенник на Минко и Георги Попови.

Наистина кънтяща е тишината на битието на тази поредина от знакови личности, заслужили правото да бъдат част от „последен па за зрящи“ на своята потомка Надя Попова. И нищо, че животът ѝ съвечерява, че навън я чака „със своите примки, / примамки, горчилки, победи“ нейният неслучен докрай живот („Свечеряване“. На Калина Ковачева). Тишината край нея кънти... И тракат още пръстите ѝ върху клавишите на компютъра...

Лалка ПАВЛОВА

«СЪН В ЛЯТНА НОЩ»; ПРЕВОД – ВАЛЕРИ ПЕТРОВ, СЦЕНИЧЕН ВАРИАНТ И РЕЖИСУРА – ЕЛЕНА ПАНАЙОТОВА, СЦЕНОГРАФИЯ И КОСТЮМИ – НИКОЛИНА КОСТОВА-БОГДАНОВА, МУЗИКА – ХРИСТО НАМЛИЕВ, ХОРЕОГРАФИЯ – РОМИНА СЛАВОВА

На 11 май 2022 г. Драматичен театър „Гео Милев“ Стара Загора представи премиерата на комедията на Шекспир „Сън в лятна нощ“, писана преди 400 години пиеса, позната по целия свят и поставяна многократно на всички уважаващи се сцени (в т.ч. и на старозагорската преди 20 години), „прочетена“ по нов начин, открити са нови движения сили и акценти, вкарани са нови изразни средства и действащи лица. Явно за режисьорката Елена Панайотова, която е направила и сценичния вариант, най-важен е актьорлъкът, сричане на барьерата сцена-публика, заразяването с чувствата на героите. Всъщност героите условно са разделени на три свята: магичният свят на елфите и феите, светът на благородниците и кастата на майсторите. В (обувките) на елфите и феите влязоха балетисти от Балета на Държавна опер – Стара Загора и деца от театрални студия, ръководени от актьори на ДТ „Гео Милев“.

ГОСТУВА НИ ВЕСТНИК „АХИНОРА“

Вестникът излиза на два месеца и обхваща обществения и културен живот на селото, както и извисте на деца и възрастни в спорта, литературата, фолклора... В последния третомартенски брой се информирате за общоселското тържество по повод Националния празник, организиран от яворовските

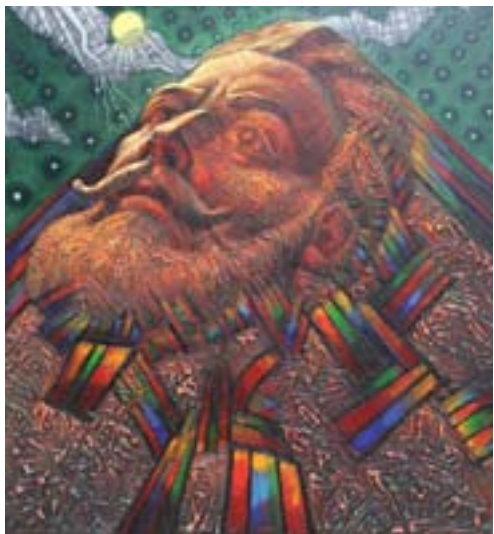

читалища „Ахинора-2006“ и „Пробуда - 1925“. (При около петстотин жители население наличието на две читалища е културен феномен, който обогатява ежедневието на яворовци.) Феномен е и вестникът. В рубриката „Родолубие“ (крайно интересна) намираме старите имена на 16 български срадове. На три страници са предоставени произведенията на писателите Ивелина Радионова и Хари Спасов. Добри думи виждаме за младия лекар Пламен Челебийски, обслужващ селата Граник, Черна гора, Винарово, Ракитница и Яворово. В рубриката „Читалищен живот“ са избрани проявите на читалищни членове от началото на годината: участие във фестивали и конкурси. Подробно са описани тържествата на Дамския клуб, по повод Осми март. Запомняния е срещата с поезията на старозагорския поет Ботьо Букю и неговите стихове от книгата му „101 песни за любовта“.

Реколегията е също дамска: Пенка Иванова, Нанка Василева, Танка Тодорова, Мария Танева, Стефка Антонова, Зоя Иванова. Последваема успех на коледските! И накрая, както във всеки брой, са избрани имената на дарителите на изданието. /

ЛГ

Валентин ДОНЧЕВСКИ, Врх

ГОДИНИ СЛЕД ОСВОБОЖДЕНИЕТО ЦЯЛА ВРАЦА И ОКОЛНОСТТА ЗНАЕ КОЙ Е УБИЛ ХРИСТО БОТЕВ * УБИЕЦЪТ Е ИЗСТРЕЛЯЛ ЗЛАТЕН КУРШУМ ВЪВ ВОЙВОДАТА * УКРИВАНИ ДЕСЕТИЛЕТИЯ ДОКУМЕНТИ ПРОГОВАРЯТ В НОВАТА КНИГА НА ИСТОРИКА НИКОЛАЙ ИВАНОВ

В последните години лавинообразно треторазрядни писачи, а след тях цял легион графомани и плагиати се изявяват из медиите с различни версии в които Христо Ботев е убит от българин от близкото обкръжение в четата, или става жертва на заговор на неколцина от четниците. Божидар Димитров наричаше тая категория „автори“ „мръсници и гадове, разпространяващи глупави слухове..

Те смятат, че всички останали хора са като тях, измислят нелестности, за да успокояват съвестта си, знаейки прекрасно, като се видят в огледалото, че са мръсници и гадове”.

Писателят историк и един от най-сериозните изследователи на белите петна в българската история и особено фалшификациите в нея Николай Иванов, написа книга “Убиецът на Христо Ботев, нови архивни документи” с която би трябвало да се сложи край на унижаването на поелите ПЪТЕКАТА НА ОБРЕКЛИТЕ СЕ НА ОТЕЧЕСТВОТО, ЧЕ ТЕ НЕ МОГАТ ДА БЪДАТ ПЛАДНЕШКИ РАЗБОЙНИЦИ, те нямат за какво да убиват своя обаятелен войвода.

Измислените версии: за да не разкрие след спасителен преход в Сърбия далавери, свързани с пари; за пари въобще - ако ги е имало, то те са били изпнани в тревата на брега на Дунава в Козлодуй; за обиди на военни качества, за неправилно военно ръководство... до една не търпят живот след сериозен анализ, но това не интересува съчинителите...Те са същите тия, за които българският народ е сбирщина от предатели, пишейки за залавянето на Васил Левски, сега вече и от обикновени убийци.

Книгата на Николай Иванов би следвало да сложи точка на цялата тази позорна симфония на мрака, но както се пее в една песничка

ХА ДАНО, АМА НАДАЛИ...

Поне моят опит в борбата за поставяне на истината на мястото на ортодоксални заблуди ме кара да съм песимист.

Николай Иванов е дал в книгата си живот на близо век потулени архиви в БАН даващи неопровержими доказателства, че убиецът на Ботев е черкезин, опитен нишанджия (стрелец по нишан - знак, белег) аналог на сегашните снайперисти.

Той не е от редовната войска, а от

ДОЛУ НЕЧИСТИТЕ РЪЦЕ ОТ ЧЕТНИЦИТЕ ХРИСТО БОТЕВ Е УБИТ ОТ ЧЕРКЕЗИН, ОПИТЕН СТРЕЛЕЦ

редива - обучен резерв, бойци, държащи оръжието си по домовете, винаги готови да се включат във военни операции, за което получавали и редовно заплащане. В случая имаме работа с черкези, заселени у нас след Кримската война, конкретно във Врачанско в село Баница и околните села.

Настанени веднаж от властта, селяните са им построявали къщи, харизвали са им добитък, работили са им ангария, а те са си живели живота, поддържали са си стрелковите умения с участие по състезания по време на селските сборове, както и с лов.

Убиецът е бил един от 39-те бойци на командващият групата, както сам я нарича Джамбаз Мустафет, турчин на военна служба. По мое мнение, докато останалите 38 са редови бойци, убиецът е бил “снайпериста” на групата. Той е бил в засада и чакал удобния момент през фаталната за войводата вечер.

Доказателствата са много и е странно защо до сега ортодоксалните историци било от некомпетентност, било от недоброствестност не са давали ход на фактите.

Ето само няколко думи на свидетеля на събитията Тоно Димитров Мазнов (АИИ- БАН, В, арх.сб.2889, л.8-9): “Останалите живи четници и повечето от овчарите знаеха, че Ботев е убит от черкезин, нишанджия под Камарата”.

Пишещите по въпроса като по неписан закон избягват обстоятелството, че за Ботев никой не се интересува след Освобождението почти десет години. През това време ЦЯЛА ВРАЦА И ОКОЛНОСТТА ПРЯКО В ЛИЦЕ НАРИЧА ДЖАМБАЗ МУСТАФЕТ «ТИ УБИ ХРИСТО БОТЕВ!» Съзаклятници дори го търсят да го убият.

Ето неопогледжани до сега спомени на очевидец от онова време - Иван Остриков (АИИ - БАН, В, арх.сб. 2868/1968, л.1):

«Аз съм виждал по улиците на Враца да го сочат по-стари хора и да викат по него и да го декат (да се карат), казвайки :» Ти, ти уби Ботев, ти читако». Всички бихме уверени, че Мустафето го е убил, но никой не взе да го сди. Разбира се Мустафето винаги се оправдаваше и казваше, че не той го е убил, а го е убил един черкезин».

Мустафет отговаря при преки контакти, че не той, друг е убил войводата, или «човек от моята група е убиецът». Имало е искане за съд, но е бил защитаван от влиятелни чорбаджии , пък и почива три-четири години след Освобождението.

По време на сраженията, врачанският каймакамин определя на Джамбаз Мустафет (Алманах на Дунавския вилает за 1876 година) блокиране на стратегически точки.

Една от тях ще се окаже на 280 метра от бъдещото лобно място на войводата. Там ще залегне убиецът нишанджия в очакване звездния си миг. Пушката му е била система «Шнайдер», мощно оръжие, с куршуми 14,66 калибър. Явно убиецът е имал намерение да спечели обявените за главата на баш бимбашията от самия султан 25 000 гроша (според други източници 12

000), защото пушката е била заредена с патрон със ЗЛАТЕН КУРШУМ ЗА ВОЙВОДАТА, изготвен от жълтица, смачкана на кюлче. Според някои от източниците, куршумът е имал и белег, за да се знае стрелца и да няма спор.

Ето спомените на Петър Мазнов, пред комисия от ученолюбивото дружество «Развитие», Враца, записани на 10 януари 1934 година, десетилетия недокоснати от изследователска ръка (разказва за събитията в които той и други 11 овчари са арестувани в една кошара, при тях са били - именно черкезите на Мустафет):

«Они седнаа да ядат млеко у кошарата и готвеа агнешко. Помаяа се какво се помаяа и по едно време гледам към назе тича един черкезин с пушка и дойде при Мустафето и каза нещо. Всички се зарадваха и взеха весело да

си хортуват. Дедо Вълко Очиндолски (един от арестуваните овчари - бел. моя - Б.Ц.) , който знаеше черкезки, обясни... черкезино бил приближил до група комити, които били насядали. Скришом черкезинът се прицелил в един от комитите, по който имало разни работи, бамбашка от другите комити, от което черкезино се досетил, че може това да е бим башията - войводата на комитите. Прицелил се, като в пушката бил сложил не куршум от олово, а куршум от злато, - щото чувал, че обикновен куршум не го лови... и че златен куршум лети и бие и по-точно, и по-силно...»

Трябва да отбележим, че «по време на боя турците бяха арестували всеите овчари, които са биле горе у Балкано» (Вачо Пиронков, АИИ - БАН, В, арх.сб . 2868/1968, л.2).

В спомените си Никола Т. Димитров (АИИ - БАН, В, арх. сб. 2868/1968, л. 2-3) пише: «...Най- големият виновник за убийството на Христо Ботев е бил Джамбаза Мустафето, така го наричаше народа... Очевидци са разправяли как черкезин, изпратен от него да проследи четниците... с радост дошъл и съобщил, че убил войводата на комитите, а след това отсекли главата му».

МНЕНИЯ НА СПЕЦИАЛИСТИ В НАШИ ДНИ

Проф. Пламен Павлов отхвърля всякаква версия за българско участие в убийството на войводата ...»като че ли имат любима мечта да намерят убиецът на Ботев да е българин... аз винаги съм застава на унижаването на българите, представяйки ни като народ от убийци на свои герои.

Ако написаното тук ви е впечатлило, да знаете, че част от написаното е разработено подробно в книгата на Николай Иванов «Убиецът на Христо Ботев нови архивни документи», за да я притежавате, тъй като не се разпространява в книжарниците, а от автора, за контакти с него, търсете го на телефон 0899 594 652.

Борис ЦВЕТАНОВ

Георги**КАЛЧЕВ****ТАКТИКА**

Изпитана практика правешка тактика- да се спиишме, докато ни отминне. Все сме оправени, не и изправени.

Управници и политици отхранват си критици.

МЕНЯТ СЕ ВРЕМЕНАТА

Не иска лекарят вече цветя и бонбони. Търговският дух го завлече, слуга е сега на Мамона.

ПОЕТ

1 След бустерната доза- вече пише само проза.

2

С поглед друг върху нещата- Все проблеми има с щата.

3

Прочела новите му стихове на рамото му тя реве- -за мене няма ред, защо ми трябваше поет?

4

Когато трябва – прослави - кариера направи.

ПИСАТЕЛ

Кариера направи – когато трябва – прослави.

* * *

Много е любезен- докато си му полезен.

ПАМЕТНИК

Вятър нов задуха. Паметникът взе да дрънка. Оказа се конструкцията куха- масив изглеждал той отвънка.

БЕЗГЛАСЕН

Светът се променя, променям се аз, но кой го е еня, че все съм без глас.

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН

Готов да скочи, където шефа му посочи.

ПРЕКАЛЯВАНЕ СЪС СЛАДКОТО

Любовница имаше толкова сладка. История бурна, история кратка. След нея човечецът клет заболя с диабет

ВЯРА

Вярваше със пълна сила, че тез отгоре грижат се за него. Такава глупост майко mila, и то с надутото его.

ИЗНЕНАДАН

Светът към мен-навъсен, но аз летя в съня си. И сутрин гледам си лицето- със рани от къде ли взети.

ИЗБОР

Когато се стремя към нещо се раждат пречките насреща. Не е ли по-добре тогава духът ми кротичко да се прозява

ПАРТИЙНА ПОЗИЦИЯ

Нужна ни е опозиция наиа да е, няма как ще я оформим като враг.

БЕЗ ДВИЖЕНИЕ

Казваш истината- смел си. Оставаши си на релси- там във трета глущиц-ом главата ти е куха.

РАВНОБЕДРЕН ЛЮБОВЕН ТРИЪГЪЛНИК

Когато трябваше да избере страна, се скри в ъгъла. Между тез бедра няма как да не съгреша.

ПОЛЗА

На гробища расте най буината трева, човек да е полезен и с нещо след смъртта.

ИСТОРИЯТА НА ДВЕ СНИМКИ...

Не зная как се е запазила тази снимка. Вероятно и заради размерите... Историята е следната. Есента на 1973-та, октомври, поетът Борис Христов мина през редакцията на в. „Вечерни новини“ – да даде, или да разбере ще пускаме ли негови стихове...

Преди още да съм му обяснил, че Младен Исаев (консултант по поезията -?!) е писал „не“ върху стиховете му, в статията се втурна фотографката на вестника Асенка Желева:

- Коста, моля те с твоя гост да излезете на булеварда! Трябва да снимам за утрешния брой! А е добре да има хора – поне вие двамата!...

Нямаше как – излязохме!

На другия ден се появи снимка на 4-5 колони, водеща, на цяла страница, с текст: “Преустроеният булевард „Ленин“ („Цариградско шосе”)

И – ние, двамата с Борис Христов, /аз съм в ляво с ръце в джобовете/ според сподручливата режисура на Асенка, оживотворявахме пейзажа. Така вместо със стихове, Борис Христов беше представен със ...снимка! и то – заедно с критика, който има смелостта на напише рецензия за втората му стихосбирка „Честен кръст“, анатемосана свише...

След тая моя рецензия и аз бях попарен: името ми не се появи в нито един от докладите за критиката, които покойният Богомил Райнов стъкмяваше прилежно. ...Дотогава поетът беше неизвестен за широката публика. И Асенка не бе оценила стойността на документа – при разчитане на бюрото си, или преди да напусне вестника, ми даде снимката – за спомен!...

Другата снимка е от 2004 година. Видях го на „Патриарх Евтимий“... Бързаше, все бърза! Чакай, викам – поне на снимка да те виждам!

Това за снимките... За булеварда – от тогава поне два пъти го преправят и ремонтират. Никой никога обаче няма да се сети да го оживотворява: животът измете всякоя надежда за поезия!

Константин ЕЛЕНКОВ

Борис Христов

Адрес: 6003 Ст.Загора, ул.Хр. Ботев 4
Главен редактор: Йордан АТАНАСОВ
тел: 042/649-110, GSM 0888 790 135
Редактори: Румен СТОЯНОВ, Иван БОЧЕВ
Красимира БОЖАНОВА
Издател: НЧ “Даскал Петър Иванов-1988”
E-mail: lit_glas@abv.bg
Интернет страница: literaturenglas.com
IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF
УниКредит Булбанк Стара Загора
Печат: “ЛИТЕРА ПРИНТ” АД - Стара Загора

Не се връщат и не се редактират материали! Абонамент - само в редакцията

Този Либики МАРАЙА!

Този фантастичен илюстратор на “Дивите лебеди”! (Колко още години ще нося въпросната книжка във въображението си като жълт туристически куфар, не знам). Но защо това впечатление? Защо са тези спомени? Какво точно е направил Марайа, за да ме държи вечно в своята орбита? Мечти и действителност - това ли е направил? Може би от действителността е нарисувал мечти, а от мечтите е изградил идеалния модел на света. Своя идеален модел. Моя. Може би вашия.

Да го кажем така - не е ли всъщност истинският кон, вихрогон? Не е ли “оловният войник” най-преданата стража? Не се ли превръщат пред очите ни грозните патета в лебеди? Коя е по-реалната реалност? Световъртежните висини или грапавият път под краката ни? Въображението или ежедневието? Непосредствената детска радост или предпазливата опитност на възрастните? Кое от тях е истинско и кое ни подвежда? Какво желаем, за какво мечтаем, защо живеем? Храната е нужна, обаче искаме музика. Облечени сме, но някой там рецитира стихове. Вървим по пътя, а в краката ни каца врабче. Слушаме - а не чуваме. Гледаме - и сме слепи. Живеем - в царството на мъртвите.

Бащи и учители, може ли тя, красотата, да говори на разбираем език?

Една случка: във Варшава, на поредния конгрес на мира през 1948 година, българският художник Владимир Димитров-Майстора се срещнал с Пикасо. Имало там една хубавица и Пикасо викнал:

- Хайде да я рисуваме!

И седнали да я рисуват двамата. Работата на Майстора не е запазена (след малко ще ви кажа защо), а на Пикасо е фотографирана. Една действително хубава жена.

По това време Пабло Пикасо вече е известен като “бащата на модернизма”. Светът се търкаля в краката му. Ако нарисува молив, с парите от картината си купува кола. Ако нарисува залез, се премества в нова вила на Лазурния бряг. Той наистина е най-големият. Най-екстравагантният. Най-търсещият и работливият. Изграден от кубчета фантазия, ирония и презрение. Натъпкан до хрилете с дързост и сух барут. Взривоопасна смес от енергия, прозрение и запалени факли. Амбициозен като Сизиф. Похотлив като кентавър. Изящен като тореадор. Любопитен като сврака. Човекът, който твърди, че винаги прави това, което не може, за да се научи да го прави.

Нисък на ръст, тънкокръст, арогантен.

Двамата с Жорж Брак работят заедно, умуват, осъществяват прехода от “аналитичния” към “синтетичния” кубизъм, развяват знамето на модернизма чак ей

там, до последния етаж на замъка. Светът повече не може да си представи раждането на модерната абстракция без Пабло Пикасо.

И обратно - в онези години българското изкуство изобщо не познава европейския авангард. Нехае, спи си в утробната поза на простодушието. Реализмът и академизираният експресионизъм са върховете на планината. Е, чели са, че в Европа нахлува нова вълна, че старите дрехи се сменят, но отзвукът от бляскавия марш на авангардизма по европейските столици достига до България като далечна светкавица на хоризонта, недоловима, безобидна, дори без гръм.

Владимир Димитров-Майстора не знае нищо или почти нищо за новите течения “кубизъм” и “сюрреализъм”, младата естетика, наречена “модерна абстракция”, за него е Тегга incognita.

Той обикаля красиво наредената изложбена зала, вира се изпитателно в платната на Брак, Адире Бретон и на останалите, впечатлен е до болка от новия свят, който разлистват очите му, но не е изплашен. Познава себе си. Отчита своята изостаналост, съгласен е с новите открития, преоткриването на Сезан е урок за бъдещите му дни.

Това не му пречи да е роден “с четка в джоба”.

Господ, или който там е главният интендант, здравата е натъпкал раницата му. Майстора е в състояние да започне с перо от единия край на платното и да завърши в другия, без дори за миг да наруши композицията. Не живее в голяма столица, пребивава на село, в Шишковци, Кюстендилско, не познава най-новите наеви. Но рисува на воля, не се подчинява на нищо и никого, до рамото му нощем стои някой, чието име не желае да назове. Последните му увлечения в живописа са женските образи. Жени с круши. Жени без ябълки. Ябълки с жени. Жени без круши. Жени с ябълки. Жени без дрехи... Пардон, това не е негова работа.

Но ето - седат двамата да рисуват. Абсолютно, неимоверно различни. Великият Пикасо и Майстора от Шишковци. Разбира се, веднага се струпват зрители. В изложбената зала светват още прожектори. Такова състезание се вижда един път в живота. Да напомним - жената е много красива. Разбира се, оживлението е голямо, сред зрителите могат да се различат познати физиономии. Там е руският писател Иля Еренбург, голям почитател (и приятел) на Пикасо. Там е Бертолт Брехт. Там е председателят на френската Академия, Жан-Мишел Мерино. Присъстват още - Жюл дьо Севинье, известният критик, чиито статии забиват пирони; Збигнев Подолски, шеф на най-голямата галерия за изобразително изкуство в Източна Европа; големият меценат на изкуството, американецът Уил Фрост, и - хайде да не изброяваме всички - още страхопочитаеми имена.

Пикасо е в настроение, присъствието на публиката го въодушевява. Работи бързо, подхвърля закачки на жената, която използват за модел, за минути привършва картината. Скача от стола и галантно показва на публиката, че ѝ е позволено да се възхити. Струпват се пред картината, мълчат благоговейно, не дишат. На платното жената е изобразена като кубична конструкция, миловидното ѝ лице е показано в доста фриволен план. Усмивка се сладострастно, по дължината

на високо праметнатия крак пълзи черна жартиера, тя прилича на вълчица и на мадам Шанел едновременно. Конструкцията на тялото е леко приведена - един поглед към огледалото. А огледалото е празно. Празно като отдавна изоставен колодром.

Големият испански художник пристъпва пъргаво до Владимир Димитров-Майстора, надниква за миг над рамото му, след това бързо се отдалечава. На лицето му е изписана усмивка. Докато публиката все още е застинала пред изумителната му творба, той грабва за ръка жената модел и изчезва с нея зад кулисите. Вероятно ще я заведе в кабинета си (милостиво отпуснат от галеристите), за да ѝ разкаже приказката за страшния

Кумчо Вълчо и онази малка хедонистка - Червената шапчица.

Тези негови действия изобщо не впечатляват публиката. Знаем си го Пабло.

Но Майстора е изумен. Майстора е слисан. Майстора не може да повярва на очите си. Може ли така? Каква е тази слободия? В неговото село такова нещо не може да се случи. И вече притеснен, продължава да рисува. Щом се е захванал с една работа, ще си я довърши. А дали някой се интересува от неговата картина, или не, е отделен въпрос.

От само себе си се разбира, че почитателите на публиката отдава нужното уважение. Тя търпеливо изчаква Майстора да положи последната мазка, а когато най-сетне е готов, също така почитателно се струпва пред платното. Майстора стои отстранен с наведена глава, дългата му побеляла коса пада пред очите, никой не може да види изражението му.

- Погледнете! - посочва платното председателят на френската Академия. - Но това е ябълка!

- Да! - подкрепя го известният критик дьо Севинье - Най-обикновена ябълка.

- Жалко - бързо вметва Брехт.

- Дори не е кубична! - възмущава се

тихичко Уил Фрост, големият меценат.

Владимир Димитров-Майстора отмята дългата си коса назад и сега вече наблюдава всички около картината. Лицето му е слабо, изпито, прилича на стародавен светец.

- Кажете, господине? - задава му въпрос председателят на Академията, Жан-Мишел Мерино. - Това ли е вашата представа за красотата?

Майстора хвърля един последен поглед на собственото си произведение. На картината жената модел е показана като съсредоточена берачка на плодове. Ръката ѝ е протегната към клоните над нея, а в клоните... (О, в клоните!)... в клоните се гуши голяма, есенна, червена ябълка.

- Да - отговаря Майстора на въпроса. - Това е моята представа за красотата.

- Но тя се разминава... не, няма да говоря повече - отказва се по средата председателят на Академията.

- Тази нарисувана жена дори не прилича на модела! - отсича вместо него дьо Севинье.

Майстора отстъпва малко назад, сега картината сякаш изгрява в освободеното пространство.

- Физическата красота е ефимерна - обяснява той. - Всяко нещо може да я повреди и всяко действие може да я заличи. Примерът беше пред нас, няма защо да го коментираме. Аз мисля така. Не е важна красотата на жената, важно е кой я гледа. Ако я гледат очите на Пабло, красотата е една. Вижете това празно огледало! Ако я

гледам аз, е друга. Есента се спуска над лозята. Ако я погледне Леонардо, тя ще се превърне в единствения геометричен център на света.

- Моля?

- В Мона Лиза.

- Аха! - подмята иронично Уил Фрост.

- За съжаление - продължава Майстора, без дори да му обърне внимание, - във вашата изложбена зала красотата, както я разбирам аз, не е на почит.

- Я повторете! - намесва се ядосано Збигнев Подолски, шефът на галерията, защото решава, че това е упрек към организаторите. - Как така не е на почит?

- Затова ще си я взема! - съобщава безстрастно Майстора, след това посяга към картината и с едно само движение откъсва червената ябълка от клона.

Всички гледат като треснати, а той поизбърсва ябълката от панталона си, за да я почисти от капчиците терпентин и от прахта на живота, и тя засиява в своята червена окръгленост. После я пуска в джоба на широкото си пардесю и с големи крачки напуска залата.

Ето затова картината не е фотографирана!

Николай ТАБАКОВ